

เทศน์เช้า วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราพยายามทำบุญกุศลกันเพื่อให้ชีวิตนี้มีความสุข ถ้าชีวิตนี้มีความสุข เห็นไหม ในพุทธศาสนาบอกให้ใครทำบุญกุศลแล้วจะร่ำรวยมั่งมีศรีสุข แล้วเราก็ทำบุญกุศลกัน ทำไมมันไม่มีความสุขล่ะ

ความสุข เห็นไหม เวลาวิมุตติสุข วิมุตติสุขมันสุขพ้นจากขันธ สุขเวทนา ทุกขเวทนา มันเป็นวิมุตติสุข นั่นสุขขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ความสุขของเรา สิ่งใดถ้าเราพอใจ สิ่งใดทำสมความปรารถนา สิ่งนั้นเป็นความสุข

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ที่ไหนมีรัก ที่นั่นมีทุกข์” ถ้าเรามีรักแล้ว สิ่งที่มีรัก เราก็ปรารถนาดี เราก็อยากให้สิ่งนั้นสมความปรารถนาของเรา แต่ความปรารถนาของเรา บางครั้งก็สมความปรารถนา บางครั้งก็ครึ่งๆ กลางๆ บางครั้งก็ไม่สมความปรารถนา เพราะสิ่งนี้มันเป็นอนิจจัง เราควบคุมสิ่งนี้ไม่ได้ เราควบคุมสิ่งนี้ไม่ได้เพราะว่าจิตใจของคน จิตใจของคนมันแตกต่างกันหลากหลาย ความรู้สึกนึกคิดของคนมันแตกต่างกันหลากหลาย เราต้องดูแลหัวใจของเราไง นี่ความสุขมันสุขที่นี้

ถ้าจิตใจเรามีความสุขนะ เรามองเห็นคนที่เขาขัดแย้งกับความรู้สึกนึกคิดของเรา ถ้าเขาไร้เดียงสา เรามองแล้วมันเป็นเรื่องตลกนะ เรามองแล้วมันขำๆ ได้ไง แต่ถ้าจิตใจเรา เราไม่มีหลักมีเกณฑ์เลย เรามองสิ่งใดมันขัดแย้งในหัวใจเราไปหมดแหละ เพราะหัวใจของเรามันขัดแย้ง หัวใจของเรามันรับไม่ได้ พอรับไม่ได้ ใครทำอะไรมันก็มีความทุกข์ไปหมดเลย แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติของเรา เราดูแลหัวใจของเรา

ถ้าดูแลหัวใจของเรา เราเข้าใจเรื่องหัวใจของเรา ว่าหัวใจของเราเวลาเราจะดูแลรักษามันทุกข์แสนยากแสนเข็ญขนาดไหน แล้วเวลาเวรกรรมขึ้นมา เวรกรรมสิ่งที่เราไม่รู้ เราทำไปโดยความไม่รู้ ทำไปโดยความไร้เดียงสา เราก็เคยทำผิดพลาดมาแล้ว เวลาคนเขาทำของเขา เขาทำ

ของเขาด้วยความไร้เดียงสาของเขา เขาทำด้วยความไม่รู้สึกรู้สีกของเขา เขาทำไปแล้วเขายังมีความ
อหังการของเขา เขาทำแล้วเขายังมีทิฐิมานะของเขา

มันมองดูแล้วมันเป็นเรื่องตลก มันเรื่องขำๆ แต่มันไม่ขำหรอก มันเป็นเรื่องจริงของโลก
แต่เราขำๆ ของเราเพราะว่าเรารู้ทันแล้วมันเป็นเรื่องขำๆ เพราะมันเป็นอารมณ์ความรู้สึกของคน
ถ้าอารมณ์ความรู้สึกของคน เดียวก็ดี เดียวก็ร้าย เดียวก็ดี เดียวก็ร้าย

ฉะนั้น สิ่งที่มีมันเกิดขึ้นมา นี่เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา ศาสนา นี่ทำบุญกุศลมา
เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของเรา เรารู้จักเสียสละของเรา เราทำของเรา เรารักษาอารมณ์ของเรา เรา
เปิดให้หัวใจเรากว้างขวางขึ้นมา สิ่งทีกกว้างขวางขึ้นมามันไม่ขัดแย้งตัวมันเอง เห็นไหม แต่ที่คน
มันคับแคบ คนมันคิดแต่สัญญาอารมณ์ของตัวเอง มันมองแต่ความสำเร็จของเขา มันมองแต่ความ
ปรารถนาของเขา ถ้าความปรารถนาของเขา ถ้าบุญกุศลของเขา ถ้าประสบความสำเร็จของเขา
ด้วยบุญของเขา อันนั้นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ถ้ามันไม่ประสบความสำเร็จของเขา เขาก็ดีโพยดีพาย
ของเขา เขาก็มีแต่ความทุกข์ของเขา

เรามองอย่างนั้น เห็นไหม มองนี้ เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา การเกิดเป็นมนุษย์
มีคุณค่ามาก ถ้าเราไม่มีอำนาจวาสนานะ จิตนี้ไม่เคยเว้นวรรค มันต้องเกิดของมันแน่นอน เกิด
เป็นสิ่งที่ใดสิ่งหนึ่งมันเกิดอยู่แล้ว แต่ถ้าเกิดเป็นมนุษย์ เห็นไหม มนุษย์ทำดีและทำชั่วได้ เวลาเกิด
ในนรกอเวจี เวลาเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน นี่เวลาเขาเกิดกัน บอกไม่มีฯ หรือ

ท้าวโสมสกเขาเป็นสุนัขนะ เป็นสุนัข เวลาพระปัจเจกพุทธเจ้าจำพรรษาอยู่ นี่นิมนต์มานั่ง
๓ เดือน แล้วบอกว่าเป็นอันเข้าใจกัน “ต่อไปนี่ถ้าเรียบริ้อยแล้วจะให้หมาไปติดตาม” หมานี่มันก็
ไปทำของมัน เห็นไหม ไปตามมาทุกวัน พระปัจเจกพุทธเจ้าท่านเมตตาของท่าน ท่านเดินหลง
ทางต่างๆ หมามันก็ไปคาบจิวรมา บอกไม่ใช่ฯ ทางนี้ฯ มันดึงของมันมา

เวลาออกพรรษาแล้ว มันเป็นประเพณีของพระ ออกพรรษาแล้วจะออกธุดงค์ พอออก
พรรษาแล้วพระปัจเจกพุทธเจ้าท่านต้องธุดงค์ไป สุนัขมันรักมาก มันหอนจนมันตายนะ มันหอน
จนมันตาย พอมันตายไปมันเกิดเป็นเทวดา พอมันเกิดเป็นเทวดานะชื่อท้าวโสมสก เพราะเป็น
เทวดาที่เสียงเพราะที่สุดเลย เพราะมันห่ามันหอนเพื่อไปเอาพระปัจเจกพุทธเจ้ามานั่งข้าว นี่บุญ
ของมัน เห็นไหม

นี่บอกว่าเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน เกิดเป็นต่างๆ เกิดไม่ได้หรือมันไม่มีๆ แต่เนี่ยอยู่ในพระไตรปิฎก เห็นไหม สุนัขมันทำคุณงามความดีของมัน มันยังไปเกิดเป็นเทวดาได้ แล้วไปเกิดเป็นเทวดาที่มีเสียงเพราะที่สุดในเทวดาทั้งหลาย เห็นไหม ถ้ามันเกิดเป็นสัตว์ เกิดเป็นต่างๆ นี้สถานะของเขา เขาก็มีความทุกข์ความยากของเขา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เห็นไหม พอเราเกิดมาเป็นมนุษย์เรามีโอกาสทำดีและทำชั่วได้

การเกิดเป็นมนุษย์มันมีหัวใจ มันมีความรู้สึกนึกคิด ความรู้สึกนึกคิดนี้มีค่ามาก เราจะเสียสิ่งใดไป หัวใจของเราไม่เสียหาย หัวใจของเรามันอยู่สมบุรณ์ของมัน แต่เวลามันบกพร่อง มันบกพร่องที่สัญญาอารมณ์ บกพร่องที่เราไม่พอใจในหัวใจของเรา ถ้าหัวใจเราขาดตกบกพร่องนี้ มันทุกข์ตรงนี้ มันทุกข์ตรงนี้เพราะมันไม่สมความปรารถนาเรา ทำสิ่งใดก็ไม่สมความปรารถนาเรา ทำสิ่งใดมันก็ทุกข์ยากไปหมดเลย อันนี้มันก็อยู่ที่เวรที่กรรมไง นี้อยู่ที่เวรที่กรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงได้สอนพวกเราให้เสียสละกันอยู่นี้ไง เสียสละของเรา ทำคุณงามความดีของเรา ทำคุณงามความดีเพื่อความดีของเรา

นี่เวลาพระปัจเจกพุทธเจ้า เห็นไหม เวลาพระโพธิสัตว์สร้างคุณงามความดี สร้างคุณงามความดี ท่านเสียสละแค่ไหน เสียสละเพื่ออะไร? เพื่อหัวใจของท่าน ถ้าหัวใจของท่านนะ เวลาสมบุรณ์แล้วเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ทำสิ่งใดก็ต้องเป็นพระอรหันต์ไปแน่นอน เป็นศาสดาแน่นอน แต่เป็นศาสดาแน่นอนแล้วนี้ ในชีวิตนั้นเวลาจะออกบวช นี้อันนางพิมพา มีราहुล มันละล้าละล้งๆ นี้อชีวิตนี้ คำว่า “ละล้าละล้ง” ต้องพลัดพราก นี้อันทุกข์ใหม่ ถ้าพลัดพรากมันทุกข์ทั้งนั้นแหละ

เวลาออกไป อีก ๖ ปี ประพฤติปฏิบัติของท่านอีก ๖ ปี เกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ นี้เกิดมาด้วยความสมบุรณ์พูนผล แต่เวลาจะออกประพฤติปฏิบัติ ก็เลยในหัวใจมันก็จะแสดงฤทธิ์แสดงเดชในใจของเจ้าชายสิทธัตถะ เวลาเจ้าชายสิทธัตถะท่านออกประพฤติปฏิบัติของท่าน นี้ ๖ ปี ไปลัทธินอนเขาสอนว่าเป็นที่สิ้นทุกข์ๆ ไปกับเขามาหมดเลย เวลาถึงที่สุดแล้วนี้หมดหนทางแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงย้อนกลับมาดูใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง อานาปานสติ เพราะได้สร้างสมบุญญานิกรรมมา เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ขึ้นมาที่ตรัสรู้เองโดยชอบ

แต่ที่ไปศึกษากับเขา ศึกษากับเขาเป็นสัญญาอารมณฺ์ เป็นที่เขาคั่นคว่ำกัน ศึกษากันในทางโลก ทางโลกที่ปัจจุบันนี้เขาคั่นคว่ำกันว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมๆ เขาปฏิบัติจนตนว่าเป็นศาสตฺานะ เจ้าชายสิทฺธตฺะไปศึกษากับเขาหมดแล้ว นี่มันไม่ใช่ๆ แต่เวลาองค์สมเด็จฺพระสัมมาสัมพุทฺธเจ้าจะมาตรัสรู้ ตรัสรู้ในใจขององค์สมเด็จฺพระสัมมาสัมพุทฺธเจ้าเองด้วยมรรคญาณชำระกิเลสในใจขององค์สมเด็จฺพระสัมมาสัมพุทฺธเจ้า และวางธรรมวินัยนี้ไว้

วางธรรมวินัยนี้ไว้ แล้วเราก็คมาเป็นมนุษย์เหมือนกัน เรามีคุณค่าเหมือนกัน เราก็คมาเห็นใหม่ ใจ ถ้าใครปากกัถดินถีบเรากัก็มีความทุกขัความยากเหมือนกัน เพราะร่างกายนี้ต้องการอาหาร บัจจัย ๔ บัจจัยเครื่องอาศัย บัจจัย ๔ เครื่องอาศัย ถ้ามันสมบูรณ์ขึ้นมาก็มีความร่่มเย็นเป็นสุข แต่ถ้ามีความร่่มเย็นเป็นสุขแล้ว ถ้าจิตใจมันยังบกพร่องอยู่ จิตใจบกพร่องอยู่จิตใจมันก็คั้ร่นของมันเป็นธรรมดา ถ้าคั้ร่นเป็นธรรมคามันจะมีอะไรเป็นที่พึ่งละ

เวลาร่างกาย ความเป็นอยู่ของโลก นี้บัจจัย ๔ แต่เวลาในหัวใจมันต้องการธรรม ธรรมคืออะไร? คือสัจธรรม ถ้าสัจธรรมนี้กิเลสมันโต้แย้งไม่ได้ ถ้ากิเลสนะ คุณิเวลากิเลสมันโต้แย้ง สิ่งนั้นที่เราพอใจ ว่าสิ่งนั้นถูกต้อง สิ่งที่ไม่พอใจ สิ่งนั้นไม่ถูกต้อง สิ่งใดที่เราเห็นคั้เห็นงามว่าสิ่งนั้นถูกต้อง ถูกต้อง ถูกใจใจ มันถูกใจมัน แต่มันยังไม่ถูกธรรม ถ้ามันถูกธรรมขึ้นมา เห็นใหม่ เราต้องมีศีลของเรา

ศีลของเรา นี้ของของใคร ถ้าเจ้าของเขาไม่ให้เราไม่แตะ ของของใครถ้าเจ้าของเขาให้ เห็นใหม่ คุณิเราปากกัถดินถีบเรากัก็มีความบกพร่องของเรา เรากัก็อยากได้สิ่งนั้น แต่ถ้าจิตใจเขาเป็นธรรม เขาให้เราเอง เขาให้เราเอง ถ้าเขาให้เรา หรือเขาเสนอมมา สิ่งนั้นเราปากกัถดินถีบเรากัก็อยากได้ แต่ถ้าเราปากกัถดินถีบ แต่ถ้าเราจะไปเอาด้วยความฝิดศีล เจ้าของเขาไม่ได้ให้ เราไม่ไปแตะของใครเลย เพราะอะไร เพราะเราเห็นโทษใจ นี้ที่เราปากกัถดินถีบอยู่นี้ ที่มันทุกขัมันยากอยู่ นี้เพราะเหตุใดละ? เพราะเราไม่ทำของเราไว้ เราไม่ทำของเราไว้ แล้วเราจะทำให้มันหนักไปกว่านี้อีกใหม่

ถ้าเราไม่ทำให้มันหนักกว่านี้ละ เรามีสติปัญญาของเรา นี้สิ่งนี้เราขาดคบกพร่อง แต่เราเต็มในหัวใจของเรา เต็มในหัวใจของเราคือเราไม่ทำมันอีกแล้ว ไม่ทำร้ายอีกแล้ว ไม่ทำร้ายหัวใจให้มันตกต่ำไปกว่านี้อีกแล้ว ถ้าไม่ตกต่ำ เรามีสติปัญญาอย่างนี้มันจะทำให้จิตใจของเรามี

ธรรมเป็นที่พึ่ง มีธรรมเป็นที่พึ่งไว้ สิ่งที่ปัจจัยเครื่องอาศัยชั่วคราวชั่วคราว แต่สิ่งที่มีมันฝังใจไปๆ
กว่ามันจะแก้ไขออกมาจากหัวใจนี้มันแสนทุกข์แสนยาก

ถ้ามันแสนทุกข์แสนยาก สิ่งใดที่มีมันฝังใจ เห็นไหม เราอยากสลัดทิ้งต่างๆ นี่มันแสนยาก
แต่ปัจจัยเครื่องอาศัย วัตถุเครื่องอาศัยแค่บรรเทาไปเป็นครั้งเป็นคราวเท่านั้นเอง แต่ทำไมเวลา
จิตใจมันอ่อนแอ มันไปหยิบไปฉวยเอาสิ่งนั้นมาเพื่อเป็นของตนๆ แล้วมันเป็นไหมล่ะ แต่ถ้ามัน
เป็นความจริง มันเป็นจิตใจที่เขาเป็นธรรมเขาเสียสละได้นะ จะมากมายขนาดไหนเขาก็
ช่วยเหลือเอื้ออานกันได้ โลกนี้ถ้าจะช่วยกัน จะดูแลกันนะ เขาจะทุ่มเทขนาดไหนเขาก็ทุ่มเทให้
ได้

แต่ของที่เขาวางไว้ ของที่เจ้าของเขายังไม่เสียสละ เราไปหยิบฉวยสิ่งนั้น เห็นไหม มันผิด
ศีลใจ “ศีล ๕” ศีล ๕ เพื่อความเป็นปกติของมนุษย์ มนุษย์เรา เห็นไหม นี่มนุษย์สมบัติคือศีล ๕
ถ้าใครมีศีล ๕ ศีลที่สมบูรณ์ เราเกิดเป็นมนุษย์แล้วเกิดเป็นมนุษย์อีก แต่ถ้ามันขาดตกบกพร่อง ที่
มันจะเวียนตายเวียนเกิดไป นี่ถ้าเวียนตายเวียนเกิดไป แล้วถ้ามันขาดตกบกพร่อง เกิดมาในภพ
ชาติที่ต่ำ เพราะมันเป็นเหตุนี้ไง

ฉะนั้น ถ้าเรามีศีล ๕ ที่บริสุทธิ์นั้น นี้อบายภูมิ มันปิดอบายภูมิเลย แล้วถ้าเราจะปิด
อบายภูมิโดยสังฆธรรมความจริง นั่นต้องเป็นโศดาบัน พระโศดาบันไม่ตกอบายภูมิแน่นอนอยู่
แล้ว นี่อีก ๗ ชาติจะสิ้นไปข้างหน้า แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้ายังไม่ถึงที่สุด เราจะมีศีล
มีธรรมของเรา เห็นไหม นี่หัวใจมันต้องการตรงนี้ หัวใจต้องการศีลต้องการธรรมเป็นอาหาร
เวลาร่างกายเราต้องการคำข้าว ต้องการปัจจัย ๔ นี่เป็นอาหาร เป็นเครื่องอยู่อาศัย แต่หัวใจของ
เรา ถ้าใครมีพร้อม มีทั้งปัจจัย ๔ และมีทั้งคุณธรรมในหัวใจ แล้วเราประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นไป
ไปถึงที่สุดแห่งทุกข์ เราจะเข้าใจของเราได้

ฉะนั้น เราเกิดมา เกิดมาพบพุทธศาสนา เกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา มันถึงไม่เสีย
ชาติเกิด เกิดมาแล้วมันมีคุณธรรมในหัวใจ เกิดมาแล้วมันเป็นสมบัติของเรา เกิดมาแล้วเราจะมี
อะไรคิดในใจของเราไป ถ้าทำสิ่งนี้มันจะเป็นประโยชน์กับเรา นี่ประโยชน์ตนนะ ประโยชน์
สาธารณะนั้นอีกเรื่องหนึ่ง ประโยชน์สาธารณะเราจะช่วยเหลือเอื้ออานใคร เราจะดูแลใคร เรา
ขาดตกบกพร่องสิ่งใด เราดูแลกัน นั่นเป็นปัญหาสังคม ปัญหาสังคมไม่มีที่สิ้นสุด ไม่มีหรอก ไม่มี
มีเพราะเหตุใด ไม่มีเพราะมันมีเรื่องของกรรม

นี่เราบอกว่าต้องเสมอภาคๆ ความเสมอภาคมันมาจากไหน ของให้เท่ากัน แต่จิตใจของคนบอกว่าอีกคนหนึ่งได้ไม่เท่ากันๆ เขาก็มีความน้อยใจ ให้เท่ากัน ได้ก่อนได้หลังเขาก็ไม่พอใจแล้ว สิ่งที่ไม่พอใจ เห็นไหม เพราะอย่างนั้นมันเป็นเรื่องของกรรม ความรู้สึกนึกคิดของเขา ถ้าความรู้สึกนึกคิดของเขา นี่เราทำของเรา เราดูแลใจของเรา เรื่องของปัญหาสังคม ปัญหาสังคมมันเป็นปัญหาสังคม เราก็อยู่ในสังคมนะ

ฉะนั้น ถ้าเราอยู่ในสังคม เราทำตัวของเราดี เราทำตัวของเราดีมันได้ผล ๒ ชั้น ๓ ชั้น คือ ๑.เราไม่มีเวรมีกรรม ๒.หัวใจเราไม่มีความขุ่นข้องหมองใจในใจของเรา ๓.ถ้าเกิดตายไปแล้วมันจะมีประโยชน์สิ่งใด

ฉะนั้น การฟังธรรม สิ่งที่ฟังธรรมมันตอกย้ำๆ ตอกย้ำให้จิตใจเราเข้มแข็ง นี่มันฝัน ถึงจะปากกัดตีนถีบอย่างใดมันก็ภูมิใจ ความภูมิใจ ภูมิใจที่ว่าเรายังมีลมหายใจอยู่ เรายังชวนชวายอยู่ เรายังสร้างของเราได้ เห็นไหม ถ้าจะปากกัดตีนถีบขนาดไหน ถ้าเรามีศีลมีธรรม เราจะภูมิใจของเรา แล้วคนที่ไม่มีศีลมีธรรมจะเข้าสังคมไหนมันมองอาจกล้าหาญไปหมดนะ แต่คนถ้าไม่มีศีลไม่มีธรรมมันจะเข้าสังคมไหนมันก็ไม่กล้าทั้งนั้นแหละ สิ่งที่ไม่กล้าเพราะอะไร เพราะมันมีความผิดพลาดในใจใจ นี่มันผิดพลาดในใจ มันรู้ตัวมันเอง เห็นไหม ถ้าเรามีศีลมีธรรมในหัวใจ เราจะ มีที่พึ่งอาศัย สิ่งนั้นมันเป็นปัญหาภายนอก

ฉะนั้น เพียงแต่คนเรานี้ คำว่าศักดิ์ศรีๆ ไร คนเราถ้าเอ๋ยปากนะ เอ๋ยปากทำต่างๆ นี่เขาช่วยเหลือเจือจานกันได้ทั้งนั้นแหละ แต่คนเราว่าศักดิ์ศรีๆ ศักดิ์ศรีนี้มันต้องศักดิ์ศรีกับตัวเราเอง คตินี้จะนั่งตลอดรุ่ง คตินี้จะไม่ทำความชั่ว คตินี้จะไม่ทำสิ่งใด ถ้ามันมีศักดิ์ศรีอย่างนี้ มีสัจจะอย่างนี้ คนมีสัจจะ ถ้าตั้งสัจจะแล้วทำตามสัจจะนั้น ถ้าทำตามสัจจะนั้น คนคนนั้นจะเป็นคนดี

แต่ถ้าเราตั้งสัจจะของเรา นี่ขนาดบังคับตัวเองขนาดไหนมันก็ทำไม่ได้ๆ แล้วกิเลสมันก็เข้ามาขูมาแหย่ เห็นไหม ผัดวันประกันพรุ่งไปตลอดเวลา อ่างเลห์ไปตลอด เดี่ยวว่าอย่างนั้นเดี๋ยวว่าอย่างนี้ไปตามประสากิเลสที่มันเรียกร้อง แต่ถ้าเป็นธรรม มีขอบมีเขตขึ้นมา เห็นไหม นี่เกิดเป็นมนุษย์ เขาบอกว่าเราหวังบุญกุศลเป็นที่พึ่ง เราก็แสวงหากัน เราก็ทำกัน ทำสิ่งนี้ เห็นไหม พื้นฐานทาน ศีล ภาวนา ก็มีการเสียสละทาน ถ้ามีการเสียสละทาน ความตระหนี่ถี่เหนียวในหัวใจของเราที่มันขุ่นมัว ที่มันทุกซ์มันยากกันอยู่เนี่ย ให้ได้กระทำ ให้ได้เปลี่ยนแปลงอิริยาบถ

เวลาเรานั่งอยู่ เวลาเราเมื่อย มันยังลุก เวลาเรานอนอยู่ เราทำสิ่งใดอยู่ เราเปลี่ยนแปลง อิริยาบถเราตลอดเวลา หัวใจมันตอกย้ำแต่ความรู้สึกนึกคิดอยู่อย่างนั้นแหละ ย้ำคิดย้ำทำ ย้ำคิดย้ำทำ นี่การเสียดสีอย่างนี้มันเป็นวัตถุ แต่ถ้าเสียดสี เจตนาที่มันเสียดสีออกมา สิ่งที่ย้ำคิดย้ำทำ มันไหลออกมาจากทางนี้ วิธีการที่เราจะเอาสิ่งที่มันฝังใจเรา สิ่งที่ย้ำคิดย้ำในใจให้มันผ่อนคลายลง ผ่อนคลายไป เสียดสีทาน พอเสียดสีทานนี้เราได้ฟังธรรม ฟังธรรมนี้ตอกย้ำๆ ตอกย้ำ คุณงามความดีใจ

เวลาหลวงปู่มั่นท่านเทศน์ว่าภาระนะ ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่าท่านก็พูดเรื่องเรานี้แหละ พูดเรื่องตัวเรานี้แหละ สิ่งที่เราเป็นเราอยู่นี้แหละ แต่มันคิดไม่ถึงไง มันมองออกไปข้างนอก มันมองแต่แรงปรารถนาที่มันต้องการของมัน แต่มันไม่มองเลยว่าสิ่งที่มันจะปรารถนาสิ่งใด หามาก็เพื่อใจดวงนี้แหละ แล้วถ้าใจดวงนี้นะ ถ้ามันมีสิ่งนั้นขึ้นมา สิ่งที่ย้ำปรารถนามันวางหมดเลย เห็นไหม สุขใจเท่ากับจิตสงบไม่มี สุขอื่นใดเท่ากับความสงบของจิตไม่มี แต่นี่จิตมันทุกข์ มันดิ้น มันรน มันแสวงหา แล้วมันก็จะแสวงหาที่วัตถุ นี่ได้วัตถุมาก็ชั่วคราๆ ทั้งนั้นแหละ มันก็ไม่มีสิ่งใดที่มันจะถมเต็มมันได้เลย

แต่ถ้ามันมีสติปัญญา เห็นไหม คนดี สิ่งที่ย้ำแสวงหาขนาดไหนมันก็เป็นประโยชน์กับ คนดีนั้น คนชั่ว สิ่งที่ย้ำหามาก็รักษาไว้ไม่ได้ สิ่งที่ย้ำหามาก็สุรุ่ยสุร่าย ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย มันก็ขาดแคลน วันยังค่ำ ขาดแคลนตั้งแต่ในใจออกมา แล้วก็ขาดแคลนข้างนอกไปตลอด แต่ถ้าคนดี คนมีศีลมี ธรรมในหัวใจ มันไม่ขาดแคลนตั้งแต่ใจ ใจไม่ขาดแคลน ถึงจะปากกัดตีนถีบ ใจก็ไม่ขาดแคลน ไม่ขาดแคลนนะ มันมีศักดิ์ศรีของมัน แล้วถ้ามันแสวงหาสิ่งใด รู้จักประหยัด รู้จักมัธยัสถ์ รู้จักแสวงหา รู้จักใช้ รู้จักจ่าย มันก็รักษามันได้ มันทำได้ทั้งนั้นแหละ แต่มันต้องทำที่นี้ใจ

มันทำที่ว่าคนเราเกิดมามีชีวิต สิ่งที่มีชีวิต ถ้ามันมีสติปัญญาขึ้นมา นี่ความรู้สึกนึกคิด ของคนสำคัญที่สุดนะ เราจะทำอะไรก็แล้วแต่ออกมาจากความคิดทั้งนั้นแหละ ความคิด เห็น ใจมันสั่ง สั่งให้เราคิด สั่งให้เราทำ สิ่งทุกอย่าง แล้วถ้าเราไปบำรุง ดูแลหัวใจของเราก่อน ถ้า หัวใจของเรามีหลักมีเกณฑ์ มีหลักมีเกณฑ์ เห็นไหม มันตั้งตัวของมันได้ นี่เราจะพัฒนาใจของเรา

แล้วพอพัฒนาใจของเราแล้วหาสิ่งใดมาก็แล้วแต่เป็นการะรุงรังไปหมดเลย แล้วเราจะหา สมบัติของเราละ มันจะตั้งสติกลับมากำหนดพุทโธ พุทโธเพื่อทำสมาธิ ทำความสงบของใจ แล้ว

เกิดใจมันมีปัญญาขึ้นมา มันวิปัสสนาของมันขึ้นมา มันจะเห็นคุณค่ามากเลยว่าภาวนามยปัญญา ปัญญาที่ชำระล้างกิเลสมันเกิดจากจิต แล้วจิตนี้มีคุณค่ามาก แก้วแหวนเงินทองเขาค่าเป็นเงิน เป็นทองนะ เวลาเป็นโสดาบัน เป็นสกิทาคามี เป็นอนาคามี เป็นพระอรหันต์ มันตีมูลค่าไม่ได้เลยละ จิตใจนี้มันตีมูลค่าไม่ได้เลย แล้วมันอยู่ที่ไหนล่ะ? มันอยู่ที่หัวใจที่ทุกข์ๆ ยากๆ นี้ มันอยู่ที่กลางหอกอกนี้ มันอยู่ที่ชีวิตเรา นี้ มันมีค่าขนาดนั้น

แต่เราไปไล่ไปหาสมบัติโลกกัน เราไม่ไปไล่มาหาคุณค่าของชีวิต ไม่ไปไล่มาหาคุณค่าของจิตใจของเรา ถ้าเราทำได้มันจะเป็นประโยชน์กับเรา เห็นไหม นี่เกิดเป็นมนุษย์ที่มีค่า สมบัติก็มีค่า ใครก็อยากได้ เงินไม่มีใครไม่อยากจะหยอก แต่หามาด้วยความชอบธรรม แล้วพอมานำด้วยความชอบธรรม แล้วเราจะหาจิตใจของเราด้วยความชอบธรรม แล้วเราจะได้ธรรมะด้วยความชอบธรรม เอวัง